

ΟΔΗΓΙΑ 2003/86/ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
της 22ας Σεπτεμβρίου 2003
σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 63 παράγραφος 3 στοιχείο α),

την πρόταση της Επιτροπής ⁽¹⁾,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ⁽²⁾,

τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ⁽³⁾,

τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών ⁽⁴⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Για την προοδευτική εγκαθίδρυση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, η συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας προβλέπει, αφενός, τη θέσπιση μέτρων για την εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, σε συνδυασμό με συνοδευτικά μέτρα που αφορούν τον έλεγχο στα εξωτερικά σύνορα, το άσυλο και τη μετανάστευση και, αφετέρου, τη θέσπιση μέτρων στον τομέα του ασύλου, της μετανάστευσης και της διαφύλαξης των δικαιωμάτων των υπηκόων τρίτων χωρών.
- (2) Τα μέτρα που αφορούν την οικογενειακή επανένωση θα πρέπει να θεσπίζονται σύμφωνα με την υποχρέωση προστασίας της οικογένειας και σεβασμού της οικογενειακής ζωής που αναφέρεται σε πολλές πράξεις διεθνούς δικαίου. Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται ιδίως από το άρθρο 8 της ευρωπαϊκής σύμβασης για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και από το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- (3) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναγνώρισε, κατά την ειδική σύνοδο του στο Τάμπερε στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, την ανάγκη εναρμόνισης των εθνικών νομοθεσιών που αφορούν τους όρους υποδοχής και διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών. Στο πλαίσιο αυτό, επιβεβαίωσε ιδίως ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να εξασφαλίζει ισότιμη μεταχείριση των υπηκόων των τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στο έδαφος των κρατών μελών και ότι μια πιο ενεργητική πολιτική ενσωμάτωσης θα πρέπει να στοχεύει στο να τους προσφέρει δικαιώματα και υποχρεώσεις συγκρίσιμα με αυτά των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προς το σκοπό αυτό, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζήτησε από το Συμβούλιο να εκδώσει ταχέως νομοθετικές πράξεις βάσει προτάσεων της Επιτροπής. Η ανάγκη για την επίτευξη των στόχων που καθορίστηκαν στο Τάμπερε επαναβεβαιώθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Λάακεν στις 14 και 15 Δεκεμβρίου 2001.

- (4) Η οικογενειακή επανένωση αποτελεί απαραίτητο μέσο προκειμένου να καταστεί δυνατός ο οικογενειακός βίος. Συμβάλλει στη δημιουργία κοινωνικοπολιτιστικής σταθερότητας που διευκολύνει την ενσωμάτωση των υπηκόων τρίτων χωρών στα κράτη μέλη, γεγονός που επιτρέπει εξάλλου την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής που αποτελεί θεμελιώδη στόχο της Κοινότητας, όπως αναφέρεται στη συνθήκη.
- (5) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόσουν τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας χωρίς να προβαίνουν σε διακρίσεις λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών ή άλλων φρονημάτων, ιδιότητα μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.
- (6) Για την προστασία της οικογένειας και τη δημιουργία ή διατήρηση οικογενειακού βίου, θα πρέπει να καθορισθούν τα υλικά κριτήρια για την άσκηση του δικαιώματος οικογενειακής επανένωσης βάσει κοινών κριτηρίων.
- (7) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να μπορούν να εφαρμόζουν την παρούσα οδηγία επίσης όταν εισέρχονται μαζί όλα τα μέλη της οικογένειας.
- (8) Θα πρέπει να αποδίδεται ιδιαίτερη προσοχή στην κατάσταση των προσφύγων, εξαιτίας των λόγων που τους υποχρέωσαν να εγκαταλείψουν τη χώρα τους και που τους εμποδίζουν να διεξάγουν εκεί κανονικό οικογενειακό βίο. Θα πρέπει, συνεπώς, να προβλεφθούν πιο ευνοϊκές προϋποθέσεις για την άσκηση του δικαιώματός τους οικογενειακής επανένωσης.
- (9) Η οικογενειακή επανένωση θα πρέπει να ισχύει εν πάση περιπτώσει για τα μέλη του πυρήνα της οικογένειας, ήτοι τον/τη σύζυγο και τα ανήλικα τέκνα.
- (10) Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίζουν εάν επιθυμούν να επιτρέψουν την οικογενειακή επανένωση των εξ αίματος ανιόντων, των ενήλικων άγαμων τέκνων, του εκτός γάμου ή καταχωρισμένου συντρόφου καθώς και, στην περίπτωση πολυγαμικού γάμου, των ανήλικων τέκνων άλλης συζύγου και του συντηρούντος. Όταν κράτος μέλος επιτρέπει την οικογενειακή επανένωση αυτών των προσώπων, αυτό δεν θίγει τη δυνατότητα των κρατών μελών τα οποία δεν αναγνωρίζουν την ύπαρξη οικογενειακών δεσμών στις περιπτώσεις που καλύπτονται από τη διάταξη αυτή, να μην αντιμετωπίζουν τα εν λόγω πρόσωπα ως μέλη της οικογένειας όσον αφορά το δικαίωμα διαμονής σε άλλο κράτος μέλος, όπως ορίζεται από τη σχετική κοινοτική νομοθεσία.

⁽¹⁾ ΕΕ C 116 Ε της 26.4.2000, σ. 66 και ΕΕ C 62 Ε της 27.2.2001, σ. 99.

⁽²⁾ ΕΕ C 135 της 7.5.2001, σ. 174.

⁽³⁾ ΕΕ C 204 της 18.7.2000, σ. 40.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 73 της 26.3.2003, σ. 16.

- (11) Το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης θα πρέπει να ασκείται σε συμμόρφωση με τις αξίες και τις αρχές που αναγνωρίζουν τα κράτη μέλη, ιδίως όσον αφορά τα δικαιώματα των γυναικών και των παιδιών· η συμμόρφωση αυτή δικαιολογεί την ενδεχόμενη λήψη περιοριστικών μέτρων όσον αφορά τις αιτήσεις οικογενειακής επανένωσης πολυγαμικών οικογενειών.
- (12) Η δυνατότητα περιορισμού του δικαιώματος οικογενειακής επανένωσης παιδιών άνω των δώδεκα ετών, τα οποία ως κύρια κατοικία δεν έχουν αυτή του συντηρούντος, προβλέπεται προκειμένου να ληφθεί υπόψη η ικανότητα ενσωμάτωσης των παιδιών στις πιο μικρές ηλικίες και να τους εξασφαλισθεί η απόκτηση της απαραίτητης εκπαίδευσης και των αναγκαίων γλωσσικών γνώσεων στο σχολείο.
- (13) Θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα σύστημα κανόνων που να διέπει την εξέταση των αιτήσεων οικογενειακής επανένωσης, καθώς και την είσοδο και τη διαμονή των μελών της οικογένειας. Οι διαδικασίες αυτές θα πρέπει να είναι αποτελεσματικές και διαχειρίσιμες, λαμβάνοντας υπόψη το συνήθη φόρτο εργασίας των διοικήσεων των κρατών μελών, καθώς και διαφανείς και δίκαιες, προκειμένου να προσφέρουν το κατάλληλο επίπεδο ασφάλειας του δικαίου στους ενδιαφερομένους.
- (14) Η οικογενειακή επανένωση μπορεί να απορρίπτεται για δέοντως αιτιολογημένους λόγους. Ιδίως, ο αιτών την οικογενειακή επανένωση δεν θα πρέπει να αποτελεί απειλή για τη δημόσια τάξη ή τη δημόσια ασφάλεια. Η έννοια της δημόσιας τάξης μπορεί να καλύπτει και την καταδίκη για τη διάπραξη σοβαρού αδικήματος. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να σημειωθεί ότι η έννοια της δημόσιας τάξης και δημόσιας ασφάλειας καλύπτει και περιπτώσεις κατά τις οποίες υπήκοος τρίτης χώρας ανήκει σε οργάνωση που υποστηρίζει την τρομοκρατία, υποστηρίζει ο ίδιος τέτοια οργάνωση ή έχει εξτρεμιστικές αντιλήψεις.
- (15) Η ενσωμάτωση των μελών της οικογένειας θα πρέπει να προωθείται. Για το σκοπό αυτό, θα πρέπει να τους χορηγείται καθεστώς ανεξάρτητο από εκείνο του συντηρούντος, σε περίπτωση διάλυσης του γάμου και σχέσης συμβίωσης, και πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση υπό τους ίδιους όρους με τον αιτούντα την επανένωση, κάτω από παρόμοιες συνθήκες.
- (16) Δεδομένου ότι οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης, δηλαδή η θέσπιση δικαιώματος οικογενειακής επανένωσης για τους υπηκόους τρίτων χωρών, το οποίο ασκείται σύμφωνα με κοινούς κανόνες, δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη και μπορεί, ως εκ τούτου, λόγω των διαστάσεων και των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθεί καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, η Κοινότητα μπορεί να λάβει μέτρα, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας που καθορίζεται στο άρθρο 5 της συνθήκης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, που ορίζεται στο εν λόγω άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων αυτών.
- (17) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, που προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και με την επιφύλαξη του άρθρου 4 του εν λόγω πρωτοκόλλου, τα κράτη μέλη αυτά δεν συμμετέχουν στη θέσπιση της παρούσας οδηγίας και δεν δεσμεύονται από αυτήν ούτε υπόκεινται στην εφαρμογή της.
- (18) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου για τη θέση της Δανίας, που προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Δανία δεν συμμετέχει στη θέσπιση της παρούσας οδηγίας και δεν δεσμεύεται από αυτήν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της.

ΕΞΕΛΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 1

Ο σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι να καθορίσει τους όρους υπό τους οποίους μπορούν να ασκούν το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην επικράτεια των κρατών μελών.

Άρθρο 2

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

- α) «υπήκοος τρίτης χώρας»: κάθε πρόσωπο που δεν είναι πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 17 παράγραφος 1 της συνθήκης·
- β) «πρόσφυγας»: κάθε υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής που απολαύει καθεστώτος πρόσφυγα κατά την έννοια της σύμβασης της Γενεύης περί του καθεστώτος των προσφύγων της 28ης Ιουλίου 1951, όπως τροποποιήθηκε από το πρωτόκολλο που υπογράφηκε στη Νέα Υόρκη στις 31 Ιανουαρίου 1967·
- γ) «συντηρών»: υπήκοος τρίτης χώρας που διαμένει νόμιμα σε κράτος μέλος και υποβάλλει, ο ίδιος ή τα μέλη της οικογένειάς του, αίτηση οικογενειακής επανένωσης προκειμένου να επανενωθούν μαζί του/της·
- δ) «οικογενειακή επανένωση»: η είσοδος και η διαμονή σε κράτος μέλος των μελών της οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας που διαμένει νόμιμα στο συγκεκριμένο κράτος μέλος, προκειμένου να διατηρηθεί η οικογενειακή ενότητα, ασχέτως εάν οι οικογενειακοί δεσμοί δημιουργήθηκαν πριν ή μετά την είσοδο του διαμένοντος·
- ε) «άδεια διαμονής»: κάθε είδους εξουσιοδότηση που εκδίδεται από τις αρχές κράτους μέλους βάσει της οποίας επιτρέπεται σε υπήκοο τρίτης χώρας να διαμένει νόμιμα στην επικράτεια του σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 παράγραφος 2 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1030/2002 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για την καθιέρωση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου για τους υπηκόους τρίτων χωρών⁽¹⁾.

⁽¹⁾ ΕΕ L 157 της 15.6.2002, σ. 1.

στ) «ασυνόδευτος ανήλικος»: υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής ηλικίας κάτω των δεκαοκτώ ετών, ο οποίος φθάνει στην επικράτεια των κρατών μελών χωρίς να συνοδεύεται από τον κατά το νόμο ή το έθιμο υπεύθυνο ενήλικο και για όσο διάστημα ένα τέτοιο πρόσωπο δεν έχει αναλάβει πραγματικά την επιμέλειά του ή ο ανήλικος που βρέθηκε χωρίς συνοδεία μετά την είσοδό του στην επικράτεια των κρατών μελών.

Άρθρο 3

1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται όταν ο συντηρών κατέχει άδεια διαμονής που έχει εκδοθεί από κράτος μέλος διάρκειας ισχύος ανώτερης ή ίσης με ένα έτος, ο οποίος έχει εύλογη προσωπική να αποκτήσει δικαίωμα μόνιμης διαμονής, εφόσον τα μέλη της οικογένειάς του/της είναι υπήκοοι τρίτης χώρας, ανεξάρτητα από το καθεστώς τους.

2. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται όταν ο συντηρών:

- α) έχει υποβάλει αίτηση να του αναγνωρισθεί η ιδιότητα του πρόσφυγα, επί της οποίας δεν έχει ακόμα εκδοθεί οριστική απόφαση·
- β) έχει λάβει άδεια διαμονής σε κράτος μέλος δυνάμει προσωρινής προστασίας ή ο οποίος ζητεί άδεια να διαμείνει σε αυτή τη βάση και αναμένει την έκδοση απόφασης σχετικά με το καθεστώς του·
- γ) έχει λάβει άδεια διαμονής σε κράτος μέλος δυνάμει επικουρικών μορφών προστασίας, σύμφωνα με τις διεθνείς υποχρεώσεις, την εθνική νομοθεσία ή τις πρακτικές των κρατών μελών, ή ζητεί άδεια να διαμείνει σε αυτή τη βάση και αναμένει απόφαση σχετικά με το καθεστώς του.

3. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στα μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης.

4. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται υπό την επιφύλαξη ευνοϊκότερων διατάξεων:

- α) διμερών και πολυμερών συμφωνιών μεταξύ της Κοινότητας ή της Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και τρίτων χωρών, αφετέρου,
- β) του ευρωπαϊκού κοινωνικού χάρτη της 18ης Οκτωβρίου 1961, του αναθεωρημένου ευρωπαϊκού κοινωνικού χάρτη της 3ης Μαΐου 1987 και της ευρωπαϊκής σύμβασης για το νομικό καθεστώς των μεταναστών εργαζομένων της 24ης Νοεμβρίου 1977.

5. Η παρούσα οδηγία δεν επηρεάζει τη δυνατότητα των κρατών μελών να θεσπίζουν ή να διατηρούν ευνοϊκότερες διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

Μέλη της οικογένειας

Άρθρο 4

1. Τα κράτη μέλη επιτρέπουν την είσοδο και τη διαμονή, δυνάμει της παρούσας οδηγίας και υπό την επιφύλαξη της τήρησης των προϋποθέσεων που αναφέρονται στο κεφάλαιο IV, καθώς και στο άρθρο 16, των ακόλουθων μελών της οικογένειας:

- α) του/της συζύγου του συντηρούντος·

β) των ανήλικων τέκνων του συντηρούντος και του/της συζύγου του, συμπεριλαμβανομένων των τέκνων που έχουν υιοθετηθεί σύμφωνα με απόφαση που ελήφθη από την αρμόδια αρχή του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους ή με απόφαση αυτοδικαίως εκτελεστή δυνάμει διεθνών υποχρεώσεων του εν λόγω κράτους μέλους ή η οποία πρέπει να αναγνωρισθεί σύμφωνα με τις διεθνείς υποχρεώσεις·

γ) των ανήλικων τέκνων, συμπεριλαμβανομένων των θετών τέκνων του συντηρούντος, όταν ο συντηρών έχει την επιμέλεια και την ευθύνη συντήρησης των τέκνων. Τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέψουν την επανένωση των τέκνων των οποίων η επιμέλεια είναι επιμερισμένη, εφόσον συναινεί ο έτερος δικαιούχος της επιμέλειας·

δ) των ανήλικων τέκνων, συμπεριλαμβανομένων των θετών τέκνων του/της συζύγου όταν ο/η σύζυγος έχει την επιμέλεια και την ευθύνη συντήρησης των τέκνων. Τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέψουν την επανένωση των τέκνων των οποίων η επιμέλεια είναι επιμερισμένη, εφόσον συναινεί ο έτερος δικαιούχος της επιμέλειας.

Τα ανήλικα τέκνα που αναφέρονται στο παρόν άρθρο πρέπει να είναι νεότερα από την ηλικία ενηλικίωσης που προσδιορίζεται από το δίκαιο του οικείου κράτους μέλους και να μην είναι έγγαμα.

Κατά παρέκκλιση, όταν κάποιο τέκνο είναι ηλικίας άνω των δώδεκα ετών και φθάνει ανεξάρτητα από την υπόλοιπη οικογένειά του, το κράτος μέλος μπορεί, πριν επιτρέψει την είσοδο και τη διαμονή του δυνάμει της παρούσας οδηγίας, να εξετάζει κατά πόσον πληροί όρο ενσωμάτωσης προβλεπόμενο από την ισχύουσα νομοθεσία του κατά την ημερομηνία θέσης σε εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν, με νομοθετική ή κανονιστική πράξη, να επιτρέψουν την είσοδο και τη διαμονή, δυνάμει της παρούσας οδηγίας και υπό την επιφύλαξη της τήρησης των όρων που ορίζονται στο κεφάλαιο IV, των ακόλουθων μελών της οικογένειας:

α) των εξ αίματος και πρώτου βαθμού ανιόντων του συντηρούντος ή του/της συζύγου του, εφόσον έχουν την ευθύνη συντήρησής τους και τα άτομα αυτά στερούνται της απαραίτητης οικονομικής υποστήριξης στη χώρα καταγωγής·

β) των ενήλικων άγαμων τέκνων του συντηρούντος ή του/της συζύγου του, εφόσον αυτά δεν μπορούν αντικειμενικά να καλύψουν τις ανάγκες τους λόγω της κατάστασης της υγείας τους.

3. Τα κράτη μέλη μπορούν, με νομοθετική ή κανονιστική πράξη, να επιτρέψουν την είσοδο και τη διαμονή, δυνάμει της παρούσας οδηγίας και υπό την επιφύλαξη της τήρησης των όρων που ορίζονται στο κεφάλαιο IV, του εκτός γάμου συντρόφου, υπηκόου τρίτης χώρας, ο οποίος διατηρεί με τον συντηρούντα σταθερή σχέση μακράς διάρκειας δεόντως αποδεδειγμένη, ή του υπηκόου τρίτης χώρας ο οποίος συνδέεται με τον συντηρούντα με καταχωρισμένη σχέση συμβίωσης, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 2, καθώς και των ανήλικων άγαμων τέκνων, συμπεριλαμβανομένων των θετών τέκνων καθώς και των ενήλικων άγαμων τέκνων των προσώπων αυτών τα οποία δεν μπορούν αντικειμενικά να καλύψουν τις ανάγκες τους λόγω της κατάστασης της υγείας τους.

Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν ότι οι καταχωρισμένοι σύντροφοι θα αντιμετωπίζονται σε ίση βάση με τους συζύγους, όσον αφορά την οικογενειακή επανένωση.

4. Σε περίπτωση πολυγαμικού γάμου, αν ο συντηρών έχει ήδη σύζυγο που συζεί μαζί του στην επικράτεια κράτους μέλους, το εν λόγω κράτος μέλος δεν επιτρέπει την οικογενειακή επανένωση άλλου/άλλης συζύγου.

Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1 στοιχείο γ), τα κράτη μέλη μπορούν να θέτουν περιορισμούς στην οικογενειακή επανένωση ανήλικων τέκνων άλλου/άλλης συζύγου και του συντηρούντος.

5. Για την καλύτερη ενσωμάτωση και για την αποφυγή τέλεσης εξαναγκαστικών γάμων, τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτήσουν από τον συντηρούντα και τον/τη σύζυγό του να έχουν συμπληρώσει ελάχιστη ηλικία, και κατά ανώτατο όριο την ηλικία των 21 ετών, πριν τους δοθεί η δυνατότητα να επανενωθούν μαζί του/της.

6. Κατά παρέκκλιση, τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτήσουν ότι οι αιτήσεις για οικογενειακή επανένωση ανήλικων τέκνων πρέπει να υποβάλλονται πριν από την ηλικία των δεκαπέντε ετών, όπως προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία τους που ισχύει κατά την ημερομηνία θέσης σε εφαρμογή της παρούσας οδηγίας. Εάν η αίτηση υποβληθεί μετά την ηλικία αυτή, τα κράτη μέλη που αποφασίζουν να εφαρμόσουν την παρέκκλιση αυτή επιτρέπουν την είσοδο και τη διαμονή των τέκνων για άλλους λόγους εκτός της οικογενειακής επανένωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

Υποβολή και εξέταση της αίτησης

Άρθρο 5

1. Τα κράτη μέλη καθορίζουν εάν, για την άσκηση του δικαιώματος οικογενειακής επανένωσης, υποβάλλεται αίτηση εισόδου και διαμονής στις αρμόδιες αρχές του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους είτε από τον συντηρούντα είτε από το/τα μέλος/μέλη της οικογένειας.

2. Η αίτηση συνοδεύεται από δικαιολογητικά που αποδεικνύουν την οικογενειακή σχέση και την τήρηση των όρων που προβλέπονται στα άρθρα 4 και 6 και, όπου χωρεί η εφαρμογή τους, στα άρθρα 7 και 8, και από ακριβή αντίγραφα των ταξιδιωτικών εγγράφων του μέλους ή των μελών της οικογένειας.

Εφόσον αυτό κρίνεται απαραίτητο, προκειμένου να αποδειχθεί η ύπαρξη οικογενειακής σχέσης, τα κράτη μέλη μπορούν να πραγματοποιούν συνεντεύξεις με τον συντηρούντα και το μέλος ή τα μέλη της οικογένειάς του και να διενεργούν οποιαδήποτε άλλη έρευνα που κρίνουν αναγκαία.

Κατά την εξέταση αίτησης που αφορά τον εκτός γάμου σύντροφο του συντηρούντος, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη, ως αποδεικτικό στοιχείο της οικογενειακής σχέσης, παράγοντες, όπως η ύπαρξη κοινού τέκνου, η προηγούμενη συγκατοίκηση, η καταχώριση της σχέσης συμβίωσης και κάθε άλλο αξιόπιστο αποδεικτικό μέσο.

3. Η αίτηση υποβάλλεται και εξετάζεται όταν τα μέλη της οικογένειας διαμένουν εκτός της επικράτειας του κράτους μέλους στο οποίο διαμένει ο συντηρών.

Κατά παρέκκλιση, ένα κράτος μέλος μπορεί να δέχεται, στις δέουσες περιπτώσεις, την υποβολή αίτησης όταν τα μέλη της οικογένειας βρίσκονται ήδη στο έδαφός του.

4. Μόλις καταστεί δυνατόν και, σε κάθε περίπτωση, το αργότερο εντός εννέα μηνών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους κοινοποιούν γραπτώς την απόφαση στο πρόσωπο, το οποίο υπέβαλε την αίτηση.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις που έχουν σχέση με το σύνθετο χαρακτήρα της εξέτασης της αίτησης, η προθεσμία που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο μπορεί να παρατείνεται.

Η απόφαση απόρριψης της αίτησης πρέπει να είναι αιτιολογημένη. Ενδεχόμενες συνέπειες από το γεγονός ότι δεν έχει ληφθεί απόφαση έως το τέλος της περιόδου που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο, καθορίζονται από την εθνική νομοθεσία του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους.

5. Κατά την εξέταση μιας αίτησης, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να λαμβάνουν δεόντως υπόψη το μείζον συμφέρον των ανήλικων τέκνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

Απαιτήσεις άσκησης του δικαιώματος οικογενειακής επανένωσης

Άρθρο 6

1. Τα κράτη μέλη μπορούν να απορρίπτουν αίτηση εισόδου και διαμονής μελών της οικογένειας για λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας ή δημόσιας υγείας.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να ανακαλούν ή να αρνούνται να ανανεώσουν την άδεια διαμονής μέλους της οικογένειας για λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας ή δημόσιας υγείας.

Όταν το κράτος μέλος λαμβάνει την οικεία απόφαση, εξετάζει, πέραν του άρθρου 17, τη σοβαρότητα ή το είδος του αδικήματος που διεπράχθη από το μέλος της οικογένειας εις βάρος της δημόσιας τάξης ή της δημόσιας ασφάλειας ή τους κινδύνους που προέρχονται από αυτό το άτομο.

3. Η αρμόδια αρχή του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους δεν μπορεί να αρνείται την ανανέωση της άδειας διαμονής ούτε να διατάσσει την απομάκρυνση από την επικράτεια για το λόγο μόνον ότι το πρόσωπο πάσχει από ασθένεια ή αναπηρία μετά την έκδοση της άδειας διαμονής.

Άρθρο 7

1. Κατά την υποβολή της αίτησης οικογενειακής επανένωσης, το οικείο κράτος μέλος μπορεί να απαιτήσει το πρόσωπο που υπέβαλε την αίτηση να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία ότι ο συντηρών διαθέτει:

α) κατάλυμα το οποίο να θεωρείται κανονικό για αντίστοιχη οικογένεια στην αυτή περιοχή και το οποίο να πληροί τις γενικές προδιαγραφές ασφάλειας και υγιεινής που ισχύουν στο οικείο κράτος μέλος·

β) ασφάλιση ασθένειας για τον ίδιο/την ίδια και τα μέλη της οικογένειάς του/της, που να καλύπτει το σύνολο των κινδύνων, οι οποίοι συνήθως καλύπτονται για τους ημεδαπούς στο οικείο κράτος μέλος·

γ) σταθερούς και τακτικούς πόρους, επαρκείς για τη συντήρηση του ιδίου/της ίδιας και των μελών της οικογένειάς του/της, χωρίς να απαιτείται προσφυγή στο σύστημα κοινωνικής αρωγής του συγκεκριμένου κράτους μέλους. Τα κράτη μέλη αξιολογούν τους πόρους αυτούς με βάση τη φύση και τον τακτικό χαρακτήρα τους και μπορούν να λαμβάνουν υπόψη το επίπεδο των κατώτατων εθνικών μισθών και συντάξεων καθώς και τον αριθμό των μελών της οικογένειας.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτήσουν από τους υπηκόους των τρίτων χωρών να συμμορφωθούν με μέτρα ενσωμάτωσης, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

Όσον αφορά τους πρόσφυγες ή/και τα μέλη της οικογένειάς τους που αναφέρονται στο άρθρο 12, τα μέτρα ενσωμάτωσης του πρώτου εδαφίου μπορούν να εφαρμόζονται μόνον εφόσον έχει επιτραπεί η οικογενειακή επανένωση των προσώπων αυτών.

Άρθρο 8

Τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτήσουν να έχει διαμείνει ο συντηρών νόμιμα στην επικράτειά τους για διάστημα το οποίο να μην υπερβαίνει τα δύο έτη, προτού επιτραπεί στα μέλη της οικογένειάς του/της να επανενωθούν μαζί του/της.

Κατά παρέκκλιση, όταν η περί οικογενειακής επανένωσης νομοθεσία ενός κράτους μέλους η οποία ισχύει κατά την ημερομηνία υιοθέτησης της παρούσας οδηγίας λαμβάνει υπόψη την ικανότητα υποδοχής του εν λόγω κράτους, τότε το κράτος μέλος αυτό μπορεί να προβλέπει περίοδο αναμονής τριών ετών κατ' ανώτατο όριο μεταξύ της υποβολής της αίτησης οικογενειακής επανένωσης και της έκδοσης άδειας διαμονής των μελών της οικογένειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

Οικογενειακή επανένωση προσφύγων

Άρθρο 9

1. Το παρόν κεφάλαιο εφαρμόζεται στην οικογενειακή επανένωση προσφύγων οι οποίοι έχουν αναγνωρισθεί από τα κράτη μέλη.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίζουν την εφαρμογή του παρόντος κεφαλαίου στους πρόσφυγες των οποίων οι οικογενειακοί δεσμοί είναι προγενέστεροι της εισόδου τους.

3. Το παρόν κεφάλαιο ισχύει υπό την επιφύλαξη τυχόν κανόνων για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα σε μέλη της οικογένειας.

Άρθρο 10

1. Το άρθρο 4 ισχύει για τον ορισμό των μελών των οικογενειών, πλην της παραγράφου 1 τρίτο εδάφιο, η οποία δεν ισχύει για τα τέκνα προσφύγων.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέπουν την οικογενειακή επανένωση με άλλα μέλη της οικογένειας μη αναφερόμενα στο άρθρο 4, εφόσον για τη συντήρησή τους υπεύθυνος είναι ο πρόσφυγας.

3. Αν ο πρόσφυγας είναι μη συνοδευόμενος ανήλικος, τα κράτη μέλη:

α) επιτρέπουν την είσοδο και τη διαμονή, για λόγους οικογενειακής επανένωσης, των εξ αίματος πρώτου βαθμού ανιόντων του, χωρίς να εφαρμόζουν τους οριζόμενους από το άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχείο α) όρους·

β) μπορούν να επιτρέπουν την είσοδο και τη διαμονή, για λόγους οικογενειακής επανένωσης, του νόμιμου επιτρόπου του/της ή άλλου μέλους της οικογένειας, εφόσον ο πρόσφυγας δεν έχει εξ αίματος ανιόντες ή αυτοί δεν μπορούν να εντοπισθούν.

Άρθρο 11

1. Το άρθρο 5 ισχύει όσον αφορά την υποβολή και την εξέταση αίτησης υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου.

2. Όταν ο πρόσφυγας αδυνατεί να προσκομίσει επίσημα δικαιολογητικά που να αποδεικνύουν τους οικογενειακούς δεσμούς, το κράτος μέλος εξετάζει άλλα αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία αξιολογούνται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και αφορούν την ύπαρξη αυτών των δεσμών. Απόφαση απόρριψης της αίτησης δεν μπορεί να θεμελιώνεται αποκλειστικά στην απουσία των εν λόγω δικαιολογητικών.

Άρθρο 12

1. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 7, τα κράτη μέλη δεν απαιτούν από τον πρόσφυγα ή/και το μέλος ή τα μέλη της οικογένειάς του/της να προσκομίσει, προκειμένου για αιτήσεις που αφορούν τα μέλη της οικογένειας που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1, αποδεικτικά στοιχεία για το ότι ο πρόσφυγας πληροί τις απαιτήσεις που καθορίζονται στο άρθρο 7.

Με την επιφύλαξη διεθνών υποχρεώσεων, όταν η οικογενειακή επανένωση είναι δυνατή σε τρίτη χώρα με την οποία ο συντηρών ή/και μέλος της οικογένειας έχει ιδιαίτερους δεσμούς, τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτήσουν την προσκόμιση των αποδεικτικών στοιχείων που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο.

Τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν από τον πρόσφυγα να πληροί τους όρους που ορίζονται στο άρθρο 7 παράγραφος 1, εάν η αίτηση οικογενειακής επανένωσης δεν υποβλήθηκε εντός τριών μηνών από τη χορήγηση του καθεστώτος του πρόσφυγα.

2. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 8, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να απαιτούν από τον πρόσφυγα να έχει διαμείνει στο έδαφός τους επί ορισμένο διάστημα, προτού επιτραπεί στο μέλος ή στα μέλη της οικογένειάς του/της να επανενωθούν μαζί του/της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

Είσοδος και διαμονή των μελών της οικογένειας

Άρθρο 13

1. Μόλις η αίτηση οικογενειακής επανένωσης γίνει δεκτή, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος επιτρέπει την είσοδο του μέλους ή των μελών της οικογένειας. Στο πλαίσιο αυτό, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος χορηγεί στα πρόσωπα αυτά κάθε διευκόλυνση για να λάβουν τις απαιτούμενες θεωρήσεις.

2. Το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος χορηγεί στα μέλη της οικογένειας μια πρώτη άδεια διαμονής, διάρκειας τουλάχιστον ενός έτους. Η άδεια αυτή είναι ανανεώσιμη.

3. Η διάρκεια των αδειών διαμονής που χορηγούνται στο μέλος/στα μέλη της οικογένειας δεν υπερβαίνει κατ' αρχήν την ημερομηνία λήξεως της ισχύος της άδειας διαμονής του συντηρούντος.

Άρθρο 14

1. Τα μέλη της οικογένειας του συντηρούντος έχουν, εξίσου με αυτόν, δικαίωμα:

- α) πρόσβασης στην εκπαίδευση·
- β) πρόσβασης στη μισθωτή εργασία και σε ανεξάρτητη επαγγελματική δραστηριότητα·
- γ) πρόσβασης στον επαγγελματικό προσανατολισμό, στη βασική και περαιτέρω κατάρτιση και επανακατάρτιση.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίζουν, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, υπό ποιους όρους τα μέλη της οικογένειας ασκούν μισθωτή εργασία ή ανεξάρτητη επαγγελματική δραστηριότητα. Οι όροι αυτοί ορίζουν προθεσμία η οποία σε καμία περίπτωση δεν υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες και, κατά τη διάρκεια της οποίας, τα κράτη μέλη μπορούν να εξετάζουν την κατάσταση της αγοράς εργασίας τους πριν να επιτραπεί στα μέλη της οικογένειας να ασκήσουν μισθωτή εργασία ή ανεξάρτητη επαγγελματική δραστηριότητα.

3. Τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίζουν την πρόσβαση στη μισθωτή εργασία ή σε ανεξάρτητη επαγγελματική δραστηριότητα των εξ αίματος και πρώτου βαθμού ανιόντων ή των ενηλικων αγάμων τέκνων στους οποίους εφαρμόζεται το άρθρο 4 παράγραφος 2.

Άρθρο 15

1. Το αργότερο έπειτα από πέντε έτη διαμονής και εφόσον στο μέλος της οικογένειας δεν έχει χορηγηθεί άδεια διαμονής για άλλους λόγους εκτός της οικογενειακής επανένωσης, ο/η σύζυγος ή ο εκτός γάμου σύντροφος και το τέκνο που έχει ενηλικιωθεί έχουν δικαίωμα να απαιτούν, κατόπιν αίτησης, εφόσον απαιτείται, αυτόνομη άδεια διαμονής, ανεξάρτητη από την άδεια του συντηρούντος.

Τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίζουν τη χορήγηση της άδειας διαμονής που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο στον/στη σύζυγο ή στον εκτός γάμου σύντροφο, σε περιπτώσεις ρήξης του οικογενειακού δεσμού.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να εκδίδουν αυτόνομη άδεια διαμονής στα ενήλικα τέκνα και στους εξ αίματος ανιόντες, στους οποίους εφαρμόζεται το άρθρο 4 παράγραφος 2.

3. Σε περίπτωση χηρείας, διαζυγίου, χωρισμού ή θανάτου εξ αίματος ανιόντων ή κατιόντων πρώτου βαθμού, μπορεί να χορηγείται αυτόνομη άδεια διαμονής, κατόπιν αίτησης, εφόσον απαιτείται, στα πρόσωπα που έχουν εισέλθει στο κράτος μέλος δυνάμει οικογενειακής επανένωσης. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν διατάξεις οι οποίες εξασφαλίζουν τη χορήγηση αυτόνομης άδειας διαμονής σε περίπτωση ιδιαιτέρως δυσχερών περιστάσεων.

4. Οι όροι της χορήγησης και της διάρκειας της αυτόνομης άδειας διαμονής θεσπίζονται από το εθνικό δίκαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

Κυρώσεις και ένδικα μέσα

Άρθρο 16

1. Τα κράτη μέλη μπορούν να απορρίπτουν αίτηση εισόδου και διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης ή, ενδεχομένως, να ανακαλούν ή να αρνούνται να ανανεώσουν την άδεια διαμονής μέλους της οικογένειας, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) όταν δεν πληρούνται ή δεν πληρούνται πλέον οι όροι που ορίζονται στην παρούσα οδηγία.

Κατά την ανανέωση της άδειας διαμονής, όταν ο συντηρών δεν έχει επαρκείς πόρους χωρίς προσφυγή στο σύστημα κοινωνικής αρωγής του κράτους μέλους, όπως αναφέρεται στο άρθρο 7 παράγραφος 1 στοιχείο γ), το κράτος μέλος λαμβάνει υπόψη τις συνεισφορές των μελών της οικογένειας στο εισόδημα του νοικοκυριού·

- β) όταν ο συντηρών και το μέλος ή τα μέλη της οικογένειάς του δεν διάγουν ή δεν διάγουν πλέον πραγματικό συζυγικό ή οικογενειακό βίο·

- γ) όταν διαπιστώνεται ότι ο συντηρών ή ο εκτός γάμου σύντροφός του έχει συνάψει γάμο ή διατηρεί σταθερή σχέση μακράς διάρκειας με άλλο πρόσωπο.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να απορρίπτουν αίτηση εισόδου και διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης, να ανακαλούν ή να αρνούνται να ανανεώσουν την άδεια διαμονής των μελών της οικογένειας, εφόσον καταδεικνύεται:

- α) ότι χρησιμοποιήθηκαν ψευδείς ή παραπλανητικές πληροφορίες, πλαστά ή παραποιημένα έγγραφα, ότι διαπράχθηκε με οποιοδήποτε τρόπο απάτη ή χρησιμοποιήθηκαν άλλα παράνομα μέσα·

- β) ότι ο γάμος, η σχέση συμβίωσης ή η υιοθεσία συνήφθησαν με αποκλειστικό σκοπό να επιτραπεί στο οικείο πρόσωπο να εισέλθει ή να διαμείνει σε ένα κράτος μέλος.

Τα κράτη μέλη, όταν προβαίνουν στη σχετική αξιολόγηση, μπορούν να λαμβάνουν ιδίως υπόψη τους το γεγονός ότι ο γάμος, η σχέση συμβίωσης ή η υιοθεσία συνήφθη μετά την έκδοση της άδειας διαμονής του συντηρούντος.

3. Τα κράτη μέλη μπορούν να ανακαλούν ή να αρνούνται την ανανέωση της άδειας διαμονής μέλους της οικογένειας, εφόσον η διαμονή του συντηρούντος τερματισθεί και το μέλος της οικογένειας δεν διαθέτει ακόμη αυτόνομο δικαίωμα διαμονής δυνάμει του άρθρου 15.

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να διενεργούν ειδικούς ελέγχους και επιθεωρήσεις όταν υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες για την ύπαρξη απάτης ή εικονικών γάμων, σχέσεων συμβίωσης ή υιοθεσιών, όπως ορίζονται στην παράγραφο 2. Ειδικοί έλεγχοι μπορούν επίσης να διενεργούνται επ' ευκαιρία της ανανέωσης της άδειας διαμονής μελών της οικογένειας.

Άρθρο 17

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν δόντως υπόψη το χαρακτήρα και τη σταθερότητα των οικογενειακών δεσμών του προσώπου και τη διάρκεια διαμονής του στο κράτος μέλος καθώς και την ύπαρξη οικογενειακών, πολιτιστικών και κοινωνικών δεσμών με τη χώρα καταγωγής του, σε περίπτωση απόρριψης αίτησης, ανάκλησης ή άρνησης της ανανέωσης της άδειας διαμονής, ή σε περίπτωση λήψης μέτρου απομάκρυνσης εις βάρος του συντηρούντος ή μελών της οικογένειάς του.

Άρθρο 18

Στις περιπτώσεις απόρριψης αίτησης οικογενειακής επανένωσης, μη ανανέωσης ή ανάκλησης της άδειας διαμονής ή λήψης μέτρου απομάκρυνσης, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν στο συντηρούντα ή/και στα μέλη της οικογένειας το δικαίωμα άσκησης προσφυγής.

Η διαδικασία και η αρμοδιότητα για την άσκηση του δικαιώματος που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο, καθορίζεται από τα οικεία κράτη μέλη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII

Τελικές διατάξεις**Άρθρο 19**

Περιοδικά, και για πρώτη φορά όχι αργότερα από την 3η Οκτωβρίου 2007, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας στα κράτη μέλη και προτείνει τις, ενδεχομένως, απαραίτητες τροποποιήσεις. Αυτές οι προτάσεις τροποποιήσεων αφορούν κατά προτεραιότητα τα άρθρα 3, 4, 7, 8 και 13.

Άρθρο 20

Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία όχι αργότερα από την 3η Οκτωβρίου 2005. Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την αναφορά αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της αναφοράς καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

Άρθρο 21

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την ημέρα της δημοσίευσής της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Άρθρο 22

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη σύμφωνα με τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Βρυξέλλες, 22 Σεπτεμβρίου 2003.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

F. FRATTINI